

Existeix el cinema balear?

Luis Ortas, president de l'ACIB

Fotograma d'*El mar*, d'Agustí Villaronga.

El mes d'octubre es va presentar en el festival de Sitges la pel·lícula de Daniel Monzón *La Caixa Kvak*. Per enèsima vegada, Monzón, nascut a Palma, repetia que Mallorca és un plató natural ideal, una afirmació que es pot fer extensible a les altres illes. Així es demostrarà si, com sembla probable, Almodóvar es decideix a rodar a Formentera la seva pròxima pel·lícula. A la mateixa Illa que ja va fimar Julio Medem en *Lucía y el sexo*. Per altra banda, el pròxim any se celebrarà la primera edició del Festival Internacional de Cinema d'Eivissa, que neix amb la idea de consolidar-se en la Illa, on David Marquès ha rodat ja dos llargmetratges, el segon dels quals, *Aislados*, està participant en certàmens de tot el món. Mentrestant, Agustí Villaronga filma la biografia del poeta Gil de Biedma a la Península.

Com en Villaronga, els tècnics i autors cinematogràfics de Balears han d'emigrar per poder rodar, ja que l'arxipèlag és una de les poques comunitats

que no té una partida pressupostària destinada a la producció de cinema, quan la major part de les autonomies cedeix un mínim d'un 1 per cent dels seus pressupostos generals a aquest fi.

Aquí ni tan sols tenim notícies del 5 per cent del pressupost que per llei han de destinar a la producció cinematogràfica europea els operadors de televisió que emetin pel·lícules de menys de set anys d'antiguitat. Amb aquesta premissa, la quantitat econòmica que IB3 hauria d'haver dedicat a ajudar al cinema fregaria el milió d'euros. I no obstant això, els cineastes de les Illes no tenim notícies que s'hagi col·laborat amb el cinema. I molt menys amb el cinema de Balears.

Llavors, si les Illes són un plató ideal, si està clar que el cinema pot ser una promoció turística sense igual i tenim bons directors, ¿per què no es potencia la producció audiovisual a les Illes? En primer lloc, podem dir que el cinema no interessa a les ins-

titudions, que no ho consideren un art sinó una activitat vinculada a l'oci. Entitats com l'Institut d'Estudis Baleàrics o la Fundació Teatre Principal tenen escrit en els seus estatuts que dedicaran part de les seves activitats i pressupost al cinema però realment no ho fan. Aquestes van ser algunes de les raons que van motivar que un grup d'amants i professionals del cinema es reunís l'octubre de 2005 per a constituir una associació que reivindicués la necessitat de fomentar aquest art en l'arxipèlag i desenvolupar un potencial ignorat fins a ara. Així es va fundar l'Associació de Cineastes de les Illes Balears (ACIB), que té 30 membres, entre els quals es troben figures tan destacades com Villaronga mateix, Toni Aloy o el premiat curtmetratgista Toni Bestard.

En aquest any d'existència l'ACIB ha treballat per incrementar el coneixement del treball realitzat pels directors de les Illes per mitjà de la difusió d'un canal tan important com la televisió, gràcies al programa "En Curt", emès per TVE en les seves hores de programació pròpia dedicades a Balears.

L'ACIB també reclama a les institucions la millora de les subvencions destinades a la producció de projectes audiovisuals, no només en la seva quantia, sinó també en la seva concepció. Gràcies a aquesta petició, el Consell de Mallorca ha inclòs entre les seves ajudes una dedicada, de manera específica, a projectes de guió per a llargmetratges. No obstant això, l'associació considera que encara s'han de millorar els criteris tècnics pels quals es regeix la concessió d'aquestes subvencions en qüestions relatives al seu règim fiscal i la distribució de quantitats.

L'ACIB també dona suport l'organització de festivals en territori balear, tant amb la seva participació en l'última edició del certamen organitzat per Fona Artists i la Mallorca Film Academy (MFA) amb la concessió d'un premi al millor director d'un curtmetratge de les Illes, que va recaure en Marcos Kühne per *Por escènica*, o amb els passos donats per a impulsar el Festival Internacional de Cinema d'Eivissa i Formentera, que neix amb l'ambició de convertir-se en un referent internacional de primer ordre. No obstant això, una indústria tan complexa com la del cinema no pot arrelar sense la complicitat de les institucions. Per aquesta raó, l'associació considera que el Govern balear, amb competències en producció audiovisual, comunicació i indústria, i els Consells insulars, que es responsabilitzen de la gestió cultural, haurien de destinar en conjunt 500.000 euros anuals a la subvenció de projectes cinematogràfics, una xifra proporcionalment inferior a l'esforç realitzat per altres comunitats autònomes per cuidar aquesta manifestació cultural. Es tracta, a més, d'un import menor al que el Consell de Mallorca destina a la producció teatral. L'ACIB també exigeix que les televisions públiques de les Illes, el canal autonòmic IB3 i el insular TV Mallorca, tinguin en consideració el treball realitzat pels professionals de l'arxipèlag la solvència del qual està acreditada i deixin de recórrer sistemàticament als

realitzadors forans per a elaborar els seus productes. Amb l'entramat de productores associades pel qual es regeix IB3, és més fàcil que un professional balear treballi a Mallorca si presenta el seu currículum a Madrid o València, que si es dirigeix al Polígon de Son Bugadelles. Les reivindicacions de l'ACIB són per al conjunt del cinema balear i persegueixen defensar els interessos de tot el col·lectiu de professionals i creadors del sector audiovisual estiguin o no associats. Estimem el cinema i volem que aquesta complexa barreja d'indústria i art obtingui de les administracions que ens governen la consideració que es mereix, la qual la història li ha atorgat en més de 100 anys d'existència. És a dir, la d'un potent producte cultural que alimenta els somnis de les gents i reforcen els senyals d'identitat dels pobles que són capaços de crear filmografías vigoroses i recognoscibles. ¿O és que no s'identifica l'expressionisme amb Alemanya i la *nouvelle vague* amb França? ¿Per ventura no ha canviat la nostra percepció de l'Iran amb el nou cinema persa? ¿Algun cinèfil obvia l'explosió dels directors surcoreans? Un cinema fet a Balears tindrà una personalitat específica derivada dels seus condicionaments geogràfics, socials i culturals, sense necessitat de recórrer a cap tipus de reivindicació nacionalista, només pel fet d'existir.

Però ha d'existir. A Espanya, els millors curtmetratges es realitzen al País Basc, el govern autonòmic del qual cuida i alimenta les ambicions dels seus joves directors fins a constituir la pedrera més important del cinema nacional. Un exemple del que han d'aprendre les institucions de les Illes. Perquè el cinema balear sí que existeix però no gaudirà de bona salut fins que deixi de nedar a contracorrent. ■

El cineasta
Daniel Monzón.